

Παρέμβαση Υπουργού Εξωτερικών κ. Ν. Δένδια σε Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων περι “Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής”.

26 Φεβρουαρίου 2021

Η Ελληνική εξωτερική πολιτική είναι θεμελιωμένη πάνω σε σταθερές αρχές και αξίες.

Διαθέτει ευελιξία ως προς τα εργαλεία εφαρμογής, ανάλογα με τις συνθήκες και τις προκλήσεις, με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη.

Η Κυβέρνηση Μητσοτάκη, στους είκοσι μήνες ζωής της, βρέθηκε αντιμέτωπη με πρωτοφανείς προκλήσεις.

Τις αντιμετώπισε με συνέπεια στις αρχές της, προτεραιότητα στον άνθρωπο και στόχο την αποτελεσματικότητα στην εξυπηρέτηση του εθνικού συμφέροντος.

Απευθύνομαι σε ειδικούς των Διεθνών Σχέσεων.

Δεν θα σας εκπλήξω, λοιπόν, εάν επαναλάβω ότι ο σεβασμός του Διεθνούς Δικαίου αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Το Διεθνές Δίκαιο, από τον Χάρτη του ΟΗΕ, μέχρι το Δίκαιο της Θάλασσας και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, αποτελεί ισχυρό εργαλείο αντιμετώπισης και χειρισμού των διεθνών σχέσεων της χώρας.

Ανήκουμε στην Ευρωατλαντική οικογένεια (ΕΕ / ΝΑΤΟ).

Ως συνεπές μέλος, μέσω αυτών των Οργανισμών, προσπαθούμε να βελτιστοποιήσουμε τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Μέσα από το στρατηγικό διάλογο έχουμε αναβαθμίσει τις σχέσεις με τις ΗΠΑ.

Οι τελευταίες δεν διστάζουν, για πρώτη φορά, να αποδοκιμάσουν δημοσίως την τουρκική προκλητικότητα στην Ανατολική Μεσόγειο.

Αλλά και ευρύτερα να στηρίζουν το Νότιο ενεργειακό διάδρομο που φιλοδοξούμε να μεταφέρει φυσικό αέριο από την Ανατολική Μεσόγειο, μέσω Ελλάδας, στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Επιδιώκουμε σχέσεις φιλίας και συνεργασίας με όλους τους γείτονές μας.

Στηρίζουμε την ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων, αλλά και της Τουρκίας, βάσει αυστηρής αιρεσιμότητας και συμβάλλουμε, στο μέτρο του δυνατού, προς την κατεύθυνση αυτή.

Προωθούμε τις παραδοσιακές σχέσεις μας με τη Ρωσία, πάντοτε εναρμονισμένοι με τις Ευρωπαϊκές Αρχές και αποφάσεις.

Υποστηρίζουμε την ανάγκη ανοιχτών διαύλων επικοινωνίας μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας.

Το ίδιο και με την οικονομική υπερδύναμη Κίνα.

Επιδιώκουμε εμβάθυνση και διεύρυνση των σχέσεων με όλες τις χώρες, ιδίως με παλαιές και νέες υπερδυνάμεις της Άπω Ανατολής, όπως η Ινδία, η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα.

Αποδίδουμε ιδιαίτερη σημασία στις διμερείς μας σχέσεις με κράτη μέλη ΕΕ και της ευρύτερης περιοχής.

Επίσης, στα πολυμερή σχήματα συνεργασίας που έχουμε αναπτύξει, μαζί με την Κύπρο, με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου.

Σχήματα, τα οποία συνδυάζονται, τελικά, μεταξύ τους και προωθούν την πολυμέρεια στην περιοχή μας.

Το Φόρουμ Φιλίας, το οποίο διοργανώσαμε επιτυχώς στις 11 Φεβρουαρίου αποτελεί απτή απόδειξη.

Αυτά στη βάση της προσήλωσης στη Διεθνή νομιμότητα, συμπεριλαμβανομένου και του Δικαίου της Θάλασσας.

Θεωρούμε εξόχως σημαντικές τις σχέσεις μας με χώρες ομονοούσες, ως προς την αντιμετώπιση περιφερειακών προκλήσεων.

Προκλήσεων όπως οι χρόνιες συγκρούσεις της Συρίας και της Λιβύης, αλλά και η έντονη παρεμβατικότητα της Τουρκίας στην περιοχή.

Εντείνουμε, επίσης, τη συνεργασία μας και ως προς οριζόντια θέματα, όπως το μεταναστευτικό και η τρομοκρατία.

Μιλώ για την Αίγυπτο, το Ισραήλ, αλλά και χώρες του Κόλπου, όπως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Σαουδική Αραβία.

Επιτρέψτε μου να θυμίσω τις κλιμακούμενες και ενίοτε χρονικά επικαλυπτόμενες κρίσεις, με τις οποίες βρέθηκε αντιμέτωπη η Κυβέρνηση Μητσοτάκη.

Με εφιαλτήριο την περιφρόνηση στο Διεθνές Δίκαιο, η κλιμακούμενη τουρκική προκλητικότητα ξεκίνησε, από τον Νοέμβριο 2019, στη βάση του ιδεολογήματος της Γαλάζιας Πατρίδας, με:

- την κατάθεση συντεταγμένων παράνομων θαλασσιών ζωνών στην Ανατολική Μεσόγειο, το διαβόητο Τουρκο-Λιβυκό Μνημόνιο οριοθέτησης ζωνών,
- την έναρξη διαδικασίας αδειοδότησης της ΤΡΑΟ¹ για έρευνες/εκμετάλλευση υποθαλάσσιων πόρων σε περιοχές που επικαλύπτουν την ελληνική υφαλοκρηπίδα,
- και αποκορύφωμα τις ενέργειες του Oruc Reis, μεταξύ Αυγούστου και Νοεμβρίου 2020, στην Ανατολική Μεσόγειο, σε περιοχή που επικαλύπτει ελληνική υφαλοκρηπίδα, συνοδεία πλήθους πολεμικών πλοίων.

Όπως γνωρίζετε, ακόμη μεγαλύτερη παραβατικότητα και από πολύ νωρίτερα επέδειξε η Τουρκία και στις κυπριακές θαλάσσιες ζώνες.

Να προσθέσω ότι οι τουρκικές παραβιάσεις του Εθνικού Εναέριου Χώρου και των Ελληνικών Χωρικών Υδάτων ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο το 2020, ανερχόμενες, αντιστοίχως, σε 4.605 και 3.106.

¹ Turkish Petroleum

Η τουρκική προκλητικότητα εκδηλώθηκε και με την άνευ προηγουμένου υποκίνηση απόπειρας μαζικής παραβίασης των ελληνικών συνόρων, με την εργαλειοποίηση αμάχων στον Έβρο, το Φεβρουάριο/Μάρτιο 2020.

Η Ελλάδα δεν δίστασε, για πρώτη φορά, να ορθώσει το ανάστημά της και να προστατεύσει τα Ευρωπαϊκά σύνορα, κερδίζοντας την ευγνωμοσύνη και των εταίρων μας.

Η Ελλάδα καταδίκασε την τουρκική παραβατικότητα σε κάθε επίπεδο:

Διμερώς, αλλά και στο πλαίσιο Διεθνών Οργανισμών (ΟΗΕ, ΕΕ, ΝΑΤΟ), υπογραμμίζοντας ότι η τήρηση του Διεθνούς Δικαίου δεν είναι επιλογή, αλλά υποχρέωση.

Η ΕΕ αποδοκίμασε, κατ' επανάληψη, την Τουρκική παραβατικότητα, σε βάρος των κρατών μελών της (Ελλάδας και Κύπρου).

Κάλεσε την Τουρκία να σεβαστεί τη διεθνή νομιμότητα, υιοθετώντας και περιοριστικά μέτρα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει αναθέσει στον Υπατο Εκπρόσωπο/ Αντιπρόεδρο της Επιτροπής, κ. Borrell και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη σύνταξη Έκθεσης, για τον προσεχή Μάρτιο, για τις Ευρω-Τουρκικές σχέσεις, πάνω σε διττό άξονα:

Θετικό θεματολόγιο και κυρώσεις, καρότο και μαστίγιο.

Η συνακόλουθη ευρωπαϊκή στάση θα εξαρτηθεί από την τουρκική ανταπόκριση στις ευρωπαϊκές παραινέσεις.

Θα είμαι απόλυτα ειλικρινής μαζί σας.

Η Ελλάδα έχει την ατυχία να γειτνιάζει με ένα συστηματικά παραβατικό γείτονα και την τύχη να βρίσκεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία αποτελεί δέλεαρ και φόβητρο για την Τουρκία, δημιουργώντας ένα είδος ζώνης προστασίας.

Όχι απόλυτης.

Αν με ρωτήσετε αν είμαστε ικανοποιημένοι, θα σας πω ότι θα θέλαμε η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντιμετωπίσει με αυστηρότερο τρόπο την Τουρκία.

Αλλά η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι Ένωση 27 χωρών. Λειτουργεί, ευτυχώς, με ομοφωνία. Ενίοτε, το εθνικό συμφέρον επικρατεί του Ευρωπαϊκού.

Δεν παύει, όμως, να αποτελεί ένα πολύ ισχυρό, ίσως το ισχυρότερο, όπλο μας.

Ο φόβος των Ευρωπαϊκών κυρώσεων, σε συνδυασμό με άλλες παραμέτρους, οδήγησαν στη διακοπή των μεγάλων τουρκικών προκλήσεων του δευτέρου εξαμήνου του 2020.

Έτσι, κατέστη δυνατή η έναρξη διαλόγου/διερευνητικών συνομιλιών με την Τουρκία, συγκεκριμένα του 61^{ου} γύρου.

Θα ακολουθήσει, πιστεύω και ευελπιστώ, και ο 62^{ος}.

Ο διάλογος είναι δικλείδα εκτόνωσης εντάσεων. Όμως, δεν θεραπεύει τα αίτια.

Ιδίως, όταν αυτά συνίστανται σε εδραιωμένες αναθεωρητικές/επεκτατικές πολιτικές επιλογές μιας πλευράς, οι οποίες προσκρούουν στη στέρεη αποφασιστικότητα μη απεμπόλησης κυριαρχίας ή κυριαρχικών δικαιωμάτων της άλλης.

Αισιόδοξος για την έκβαση του διαλόγου θα ήμουν, εάν είχαμε κοινό νομικό πλαίσιο αναφοράς, δηλαδή τη Διεθνή Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας με την προσχώρηση της Τουρκίας σε αυτήν.

Υπενθυμίζω συχνά προς του Ευρωπαίους Εταίρους ότι η Διεθνής Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας αποτελεί μέρος του ευρωπαϊκού κεκτημένου.

Το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας είναι κλειδί της λύσης.

Με βάση αυτό οριοθετήσαμε θαλάσσιες ζώνες με την Ιταλία και την Αίγυπτο, διευθετώντας εκκρεμότητες δεκαετιών.

Εκπέμποντας σήμα προθέσεων επίλυσης χρόνιων διαφορών, μέσω διαπραγματεύσεων.

Στη βάση αυτή, αποφασίσαμε με την Αλβανία να παραπέμψουμε την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών μας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Είμαστε έτοιμοι να κάνουμε το ίδιο και με τους υπόλοιπους γείτονές μας. Πρωτίστως με την Τουρκία.

Δεν πιστεύουμε στη λογική των κανονιοφόρων που όχι μόνο δεν λύνουν, αλλά δημιουργούν νέα προβλήματα.

Κλασσικό παράδειγμα η Κύπρος.

Ελπίζουμε η νέα πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, κ. Guterres για άτυπες συνομιλίες, στο σχήμα 5+1, να αποδώσει καρπούς.

Δηλαδή να ανοίξει ο δρόμος για κανονικές διαπραγματεύσεις προς επίλυση του Κυπριακού, πάντα στο πλαίσιο των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Και εδώ, η αναζήτηση λύσεων έχει νόημα μόνο στο πλαίσιο της διεθνούς νομιμότητας.

Η χώρα μας, όπως ξέρετε, καταβάλλει, κάτω από δύσκολες συνθήκες, προσπάθεια εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης του αμυντικού οπλοστασίου της.

Για να θωρακίσει την άμυνά της. Η στρατιωτική επιλογή δεν είναι επιλογή ή προτεραιότητά μας.

Σταθερός στόχος και πρόθεσή μας είναι ο ακόλουθος:

Μέσα από την προσήλωσή μας στη διεθνή νομιμότητα και την πύκνωση των τάξεων των ομονοούντων κρατών, να κάνουμε την Τουρκία να αντιληφθεί, ότι ο σεβασμός του Διεθνούς Δικαίου αποτελεί τη μόνη απάντηση στα προβλήματα.

Αποτελεί μονόδρομο προς τη λύση τους.